

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 26.02.2026 § 27

§ 27

Espoon seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi vuonna 2025

Valmistelijat / lisätiedot:
Nevas Mari
Savolainen Tuula
Gartman Nelli
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtaja Timo Pasi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta

- päättää hyväksyä Espoon seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelman 2025-2028 toteutumisten arvioinnin vuodelta 2025.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Ympäristö- ja rakennuslautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Espoon ympäristö- ja rakennuslautakunta hyväksyi 12.12.2024, § 145 Espoon seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelman 2025-2028, päivityksen vuodelle 2025. Valvontasuunnitelman laadinnassa on huomioitu valtakunnallisessa suunnitelmassa annetut tarkastustiheyssuositukset sekä oma paikallinen riskinarviointi.

Tiedot valvontasuunnitelmien toteutumisesta ja viranomaisen päätös asian käsittelystä toimitetaan Ruokavirastoon.

Valvontasuunnitelman toteutuminen v. 2025

Valvontasuunnitelmaan kirjatuihin tarkastuksiin toteutui elintarvikevalvonnan osalta 68 % ja terveydensuojeluvalvonnan osalta 99 %. Tupakka- ja nikotiinivalmisteiden valvonnan osalta toteuma oli 56 %. Valvontayksikössä tehtiin vuoden 2025 aikana elintarvikelain, terveydensuojelulain sekä tupakka- ja lääkelain mukaisia tarkastuksia yhteensä 1652 kpl (v. 2024; 1679 kpl), joista suunnitelmaan sisältyviä

tarkastuksia oli 1373 kpl (v. 2024; 1456 kpl) ja suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia 279 kpl (vuonna 2024; 223 kpl).

Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia ovat mm. asumisterveystarkastukset, hakemus- ja ilmoitusmenettelyyn liittyvät tarkastukset sekä valitusten tai ruokamyrkytysepäilyjen takia tehdyt tarkastukset. Asumisterveystarkastusten jono vaihteli 3-5 kk:n välillä, ollen vuoden lopussa noin 4 kk.

Taulukoissa on esitetty elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan osalta vuosien 2024 ja 2025 tuloksia vertaillen (taulukko 1) ja tarkastusten lukumääräinen tavoite ja toteuma lakiperusteen mukaan jaoteltuna (taulukko 2).

Taulukko 1. Yhteenvedo elintarvike- ja terveydensuojelulainsäädännön mukaisen valvonnan toteumasta, vertaillen 2024 ja 2025.

	Elintarvikevalvonta		Terveysensuojeluvalvonta		Yhteensä	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025
Valvontakohteiden määrä	2360	2190	1330	1173	3690	3363
Suunniteltu tarkastusmäärä	1240	1311	338	320	1578	1631
Suunnitelmallisten tarkastusten toteuma (% suunnitelluista)	1006* (81 %)	888* (68 %)	309 (91 %)	318 (99 %)	1315 (83 %)	1206 (74 %)
Seurantatarkastukset eriteltynä	189	188	25	69	214	257
Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset	23	28	117	105	140	133

*sisältää seurantatarkastukset

Taulukko 2. Tarkastusten lukumääräinen tavoite ja toteuma lakiperusteen mukaan jaoteltuna.

Lakiperuste	Suunnitelmallisten tarkastusten tavoite	Toteutuneet suunnitelmaan sisältyvät (sis.seuranta-tarkastukset)	Suunnitelman ulkopuoliset	Tarkastukset yhteensä
Elintarvikelaki	1311	888	28	916
Terveysensuojelulaki	320	387	105	492
Tupakka- ja lääkelaki	174	98	146	244
Yhteensä	1805	1373	279	1652

Toimijoiden tekemiä, toimintaansa koskevia ilmoituksia käsiteltiin yhteensä 756 kpl ja hakemuksia 68 kpl.

Vuonna 2025 ilmenneet akuutit ympäristöterveyden häiriötilanteet saatiin hoidettua asianmukaisesti. Elintarvikkeisiin liittyviä ruokamyrkytysepäilyilmoituksia vastaanotettiin vuoden aikana 379 kpl. Neljässä tapauksessa todettiin kyseessä olevan elintarvikevälikiteinen epidemia, ja näitä selvitettiin laajemmin. Talous- ja uimaveteen liittyviä häiriötilanteita oli vuoden aikana yhteensä 94 kpl, joista 11 johti

laajempaan selvitystyöhön ja toimenpiteisiin. Toimenpiderajat ylittäviä legionellanäytetuloksia selvitettiin yhteensä 12 kohteen vesijärjestelmissä. Syksyllä 2025 Kirkkonummen talousvesiverkostossa tapahtui kaksi laaja-alaiseen keittokehotukseen johtanutta putkirikkoa. Jälkimmäisen kohdalla tiedottamisessa hyödynnettiin ensimmäistä kertaa 112Suomi viranomaistiedotetta. Tapauksiin ei liittynyt sairastumisia. Edellä mainittujen tehtävien lisäksi yksikön henkilöstöä työllistivät mm. toimijoiden neuvontatehtävät, erilaisten lausuntojen valmistelu sekä viranhaltija- ja viranomaispäätökset. Terveysturvallisuusvalvonnassa hyödynnettiin kahdessa tapauksessa hallinnollista pakkokeinomenettelyä. Elintarvikevalvonnassa pakkokeinoprosessi käynnistettiin viiden toimijan kohdalla.

Espoon ympäristö- ja rakennuslautakunta vastasi AVI:n selvityspyyntöön, joka koski mm. terveysturvallisuusvalvonnan resurssien riittävyyttä sekä kohdetietojen ajantasaisuutta. Selvityspyynnön myötä pystyttiin sekä päivittämään VATI-järjestelmän tiedot että havainnoitiin valvontakohteita, joiden tarkastusväli oli pitkittynyt.

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan suoritteita kertyi yhteensä 778 kpl ja kaupungineläinlääkärin vastaanotolla tai tilakäynneillä hoidettiin yhteensä 2932 eläinpotilasta. Hoidettujen potilaiden määrä oli selvästi aiempaa vuotta pienempi. Tähän vaikuttivat mm. muutokset henkilöstössä.

Valvontayksikössä on ohjattu paitsi eläinlääketieteen opiskelijoita Helsingin ja Tarton yliopistoista, myös eläinhoitajaopiskelijoita harjoittelujaksoillaan.

Toimijaa veloitetaan valvontatyöstä ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti. Näistä valvontamaksutuotoista kertyi noin 387 000 €. Tämän lisäksi tupakka- ja lääkelain mukaisesti veloitetaan veroluonteinen, vuosittainen valvontamaksu sekä valvonnan perusmaksu (150 €) myös elintarvike- ja terveysturvallisuuslain mukaisilta kohteilta, tietyin lakisääteisin poikkeuksin. Näitä maksuja laskutettiin valvontatietojärjestelmän mukaan yhteensä 705 444 €.

Henkilöstöresurssit

Espoon seudun ympäristöterveyden toiminta-alueen väestöpohja on kasvava, mikä tuo jatkuvan haasteen valvonnan resursoinnin riittävyyden osalta. Kasvavan valvontatarpeen lisäksi lainsäädäntö tuo uusia valvontatehtäviä, minkä vuoksi tehtävien priorisointi ja työn kehittäminen on ollut erityisen tärkeää.

Yksi asumisterveyden tarkastajista suoritti rakennusterveysasiantuntijan (RTA) pätevyyttä, mikä osaltaan vaikutti hieman asumistarkastusten resursointiin.

Vaikka keväällä 2025 saatiin täytettyä uusi elintarviketarkastajan virka, on elintarvikevalvonnan resursointi edelleen haastanut tavoitteiden toteutumista. Erityisesti petoksellisen toiminnan lisääntyminen, sekä tarve pakkokeinojen hyödyntämiseen enenevässä määrin, lisäävät elintarvikevalvonnan työmäärä. Erityisesti norovirusepidemiat työllistivät epidemiaselvityksen osalta. Elintarvikevalvonnan osalta laskennallinen henkilöstömäärän vaje vaadittavan valvontatyön suorittamiseen 80 % tasolla sekä muiden tehtävien suorittamiseen on noin 1,5 htv.

Yhden elintarviketarkastajan vakanssin tilalle perustettiin uusi johtavan elintarviketarkastajan vakanssi, johon rekrytoitiin vuoden 2025

loppupuolella uusi henkilö. Johtava elintarviketarkastaja toimii valvontatyön lisäksi tarjoilupaikkatiimin esihenkilönä, ja vahvistaa näin esihenkilötukea elintarvikevalvonnan palveluyksikössä.

Eläinlääkintähuoltoon saatiin keväällä uusi valvontaeläinlääkärin virka, jolla valvontatyön resurssivajetta saatiin korjattua. Molemmat praktiikkatyötä tekevät kaupungineläinlääkärit sekä klinikkaeläinhoitaja siirtyivät pois kaupungin palveluksesta syksyllä 2025, mikä aiheutti haasteita töiden suunnittelussa. Tehtäviä hoidetaan ensivaiheessa sijaisvoimin, ja vakinaisten rekrytointi toteutetaan keväällä 2026. Eläinlääkintähuoltoon suunniteltiin lähiesihenkilötyövoiman lisääminen valvontaeläinlääkärin virkaa muokkaamalla, ja sisäinen rekrytointi käynnistettiin vuoden 2025 lopussa.

Toiminnan kehittäminen

Asiakaspalvelutyön kehittämistä ja sujuvoittamista on jatkettu vuonna 2025, ja vuoden alussa otettiin käyttöön uusi työnjakomalli elintarvikevalvonnan tarjoilupaikkakohteiden valvontaa. Muutoksen tavoitteena on valvonnan yhdenmukaisempi ja kattavampi toteuttaminen koko valvonta-alueella.

Eläinlääkintähuollon toimintaa tehostettiin luopumalla rehumyyntistä, ja kohdennettiin klinikkaeläinhoitajan työpanosta enemmän itse hoito- ja asiakaspalvelutyöhön. Lisäksi toimintaa selkeytettiin jakamalla kaupungineläinlääkäreiden työaika ensisijaisesti vain praktiikkaa tai valvontaa sisältäviin työpäiviin. Uusi eläinlääkintähuoltolaki edellytti lisäksi toiminnan uudelleenmäärittelyä praktiikkatyön osalta.

Auditointeja tehtiin vuoden 2025 aikana kolme, joista sisäiseen toimintaan kohdistuvat koskivat asunnontarkastusta sekä oivatarkastuksia. Lisäksi auditoitiin laboratorion näytteenottajan suorittama uimarantavesien näytteenottotapahtuma. Yksikön oma laaturyhmä kokoontui 1-2 kk:n välein. Valvontayksikön yhteisissä palaverissa sekä palveluyksiköiden omissa kehittämispäivissä on kehitetty yksikön toimintaa ja työhyvinvointia. Eläinlääkintähuoltoa koskeva työterveyden työpaikkaselvitys toteutettiin tammikuussa 2025.

Kaupunkilaisille on valmisteltu tiedotteita ajankohtaisiin aiheisiin, kuten helteisiin, talousvesikaivojen tutkimuksiin sekä radonmittauksiin liittyen ja jaettu tietoa maailman ympäristöterveyspäivästä. Espoo-päivänä valvontayksikkö viesti jälleen toiminnastaan yleisötapahtumassa. Elintarvikealan toimijoille on tiedotettu ajankohtaisista asioista sekä verkkosivuilla että sähköpostitse.

Valvontayksikkö on toiminut vuoden 2025 aikana osana Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen kuntien yhteistä LU-TURVA -valmiusverkostoa sekä loppuvuonna osallistui kyseisen verkoston korvaavan "Varautuminen, valmius ja väestönsuojelu" -yhteistyöryhmän toimintaan. Osallistuimme lisäksi YMPPI24/25 -valmiusharjoitukseen, joka koski säteilyvaaratilanteen jälkivaihetta.

Tarkastuksia koskeva asiakaspalaute on ollut erittäin hyvää. Palautekyselyjen perusteella 98 % valvonnan asiakkaista koki tarkastuskäynnin hyödylliseksi ja Oiva-arvosanoin arvioituna 97 % vastanneista koki tarkastuksen oivalliseksi tai hyväksi. Oivalliselle tasolle tarkastuksen arvioi 83 % kyselyyn vastanneista toimijoista.

Elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain valvontasuunnitelmien sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja eläinlääkäripalvelujen järjestämissuunnitelman toteutuminen on kuvattu liitteissä 1-4.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Valvontasuunnitelman raportointi 2025 liitteet 1-4

Oheismateriaali

Tiedoksi

Ruokavirasto
Kauniaisten kaupunki
Kirkkonummen kunta